

DE LIMBURGSE DEMENTIEMATRIX

Inleiding

Expertisecentrum Dementie Contact organiseert, samen met de partners van het Limburgs Netwerk Dementie, reeds sinds 2013 'dementieLinken' (zogenaamde 'overlegplatforms dementie'). Op 4 locaties in Limburg wordt tweemaal per jaar een dementieLink georganiseerd. Zorg- en hulpverleners van personen met dementie uit de regio komen samen om kennis en expertise te delen en te netwerken. Doel is niet om het zoveelste overleg te creëren, maar om de kwaliteit op de werkvloer te verhogen door bestaande expertise samen te brengen en gaandeweg de Limburgse matrix in en aan te vullen met de belangrijkste hiaten en overlappingsen in de zorg voor personen met dementie. Iedere dementieLink is bijgevolg een regionaal lerend netwerk, de link of schakel tussen de verschillende actoren in de zorg voor personen met dementie in de provincie Limburg.

In de dementieLinken van het voorjaar van 2015 inventariseerden alle aanwezige sterktes en zwaktes, valkuilen en opportuniteiten in de zorg voor personen met dementie in hun Limburgse regio. Dit ten aanzien van 6 doelgroepen: mantelzorgers en senioren, ziekenhuizen/geheugenklinieken, thuiszorgdiensten en beroepsorganisaties, transmurale zorg, woonzorgcentra, overheid.

ECD Contact maakte hiervan een inventaris, de zogenaamde 'Limburgse dementiematrix'. Deze werd inhoudelijk besproken in de stuurgroep van het Limburgs Netwerk Dementie en meerdere werkgroepen van ECD Contact zoals de werkgroep jongdementie Limburg en de werkgroep waarin ECD Contact samenwerkt met Limburgse mutualiteiten.

Alle werkpunten en resultaten worden op regelmatige basis behandeld op de regionale dementieLinken.

In deel 1 van deze bundel staan de 6 besproken doelgroepen opgesomd. Per doelgroep zijn de sterktes en zwaktes die in de 4 Limburgse regio's werden vernoemd (2015-2017) te lezen in de tabellen. Vervolgens zijn deze door de stuurgroep van het Limburgs Netwerk Dementie

geconcretiseerd en op Limburgs niveau getild. Mogelijke antwoorden, oplossingen, actiepunten, die in de loop van 2015 en 2016 in de dementieLinken besproken werden, worden tenslotte aangegeven. Belangrijk is dat dit geen volledige oplijsting is. Het is immers de bedoeling dat dit document blijft aangevuld worden met werkpunten en resultaten vanuit het Limburgse werkveld, in samenwerking met ECD Contact.

Deel 1 werd in het najaar van 2018 aangevuld met de resultaten van een nieuwe bespreking van de dementiematrix. Dit voornamelijk in functie van de eerstelijnsreorganisatie. De deelnemers van de dementieLinken dachten ten aanzien van de 6 voornoemde doelgroepen na over 'wat willen we graag creëren?'.

Deel 2 bevat goede Limburgse praktijken, gekoppeld aan de besproken doelgroepen in de Limburgse dementiematrix. Deze zijn allen in projectfiches gegoten voor een concreet en beknopt overzicht.

De verspreiding van deze Limburgse dementiematrix heeft tot doel de inhoudelijke kennis te delen met actoren uit het werkveld om zo inspirerend te werken voor zorg- en hulpverleners en zorgorganisaties, zowel binnen als buiten de eigen regio. Deze matrix kan als inspiratiegids dienen: Bots je op een hiaat? Kijk dan of een idee/advies te vinden is in de good practices!

Deel 1: 6 doelgroepen

A. Doelgroep “Mantelzorgers en senioren”

2015-2017

Inventaris vanuit regionale DementieLinken

Sterktes	Zwaktes
Aanbod praatcafés dementie, familiegroepen (jong)dementie	Mantelzorgers zijn weinig op de hoogte van aanbod en financiën
Aanbod psycho – educatiepakket ‘Dementie en nU’	Beperkt netwerk
Beter geïnformeerde hulpverleners	Vorming mantelzorgers nog te beperkt
Wetgeving inzake dementie (bvb. Dementieplannen 2010-2014, 2016-2020 en Mantelzorgplan 2016)	

Besluitvorming vanuit stuurgroep LND (voor gans Limburg):

- Aanbod is fragmentair
- Info geraakt moeilijk bij de doelgroep
- Nood aan een centraal aanspreekpunt / procesbegeleider

Bespreking dementieLink:

- We gaan ervan uit dat het begeleidings-, ondersteunings- en vormingsaanbod voldoende groot is en dat mensen hierover meestal goed geïnformeerd worden. De vaststelling is echter dat de stap zetten voor vele mantelzorgers moeilijk is. Daarnaast zijn er ook mantelzorgers die aangeven dat ze ‘verzadigd’ zijn van informatie over dementie. De afstand naar het aanbod blijkt ook een struikelblok. Mantelzorgers blijken vaak bijvoorbeeld niet naar een praatcafé, familiegroep, etc. te gaan wanneer het niet in de eigen gemeente wordt georganiseerd.
- Er is een enorme nood aan een zeer concrete doorverwijzing, kort na het meedelen van de diagnose. Liefst naar 1 aanspreekpersoon/trajectbegeleider (bvb. diensten maatschappelijk werk mutualiteiten (i.k.v. Transitieplan ‘Dementiekundige basiszorg in het natuurlijk thuismilieu’ 2014), zorgcoaches (*fiche 4.4.*),..)
- Suggestie: opvolgen van artikel 107, specifiek over psychiatrische problematiek bij ouderen (inclusief dementie)

Terugkoppeling vanuit ECD Contact:

- Groot aanbod aan begeleidings-, ondersteunings- en vormingsaanbod voor mantelzorgers
 - door Limburgse organisaties zoals mutualiteiten, hogescholen, lokale besturen, VormingPlus, mantelzorgorganisaties,..
 - Aanbod psycho-educatie ‘dementie en nU?’ (*fiche 2.1.*)
 - Aanbod lotgenotencontact (praatcafés dementie (*fiche 1.1.*), familiegroepen (jong)dementie (*fiche 1.2. + 1.4.*), Aanbod ‘Dementie! Wat nu?’ (*fiche 1.3.*), ...)
 - Aanbod psycho-sociale ondersteuning bvb. Vanuit ziekenhuizen, mutualiteiten, inloophuis dementie (*fiche 1.5.*)

- Rol van maatschappelijk werkers vanuit de mutualiteiten als ‘aanspreekpersonen/procesbegeleiders’ (i.k.v. Transitieplan)
- Ondersteuning via het dementiekompas en de verwijsgids dementie Limburg
- Vermeerdering ondersteuning mantelzorgers (mantelzorgplan Vandeurzen, 2016)
- Overzicht van aanbod vormen in Limburg voor hulpverleners (i.k.v. deskundigheidsbevordering): www.ecdcontact.be
- Uitwerking van een zorgpad dementie, momenteel in regio Hasselt-Zonhoven-Diepenbeek, met uitrol in Limburg in de nabije toekomst. Een zorgpad dementie is een hulpmiddel om een kwalitatieve zorg- en dienstverlening te bieden voor personen met dementie en hun mantelzorgers en om de schakelmomenten tussen organisaties, instellingen en beroepsgroepen op elkaar af te stemmen. Hiervoor worden afspraken gemaakt tussen de zorg- en hulpverleners onderling en hulpmiddelen opgesteld.

2018

1. 1 centraal punt voor aanmelding, info en doorverwijzing
2. ‘casemanager’
3. Groter aanbod psycho-educatie: ‘Dementie en nU en Info-momenten (bvb thema-avonden) voor mantelzorgers en personen met dementie.
 - a. Met mogelijkheid tot opvang van de personen met dementie tijdens deze info-momenten
 - b. Vetrekken vanuit de noden (behoefteanalyse)
 - c. Bredere bekendmaking van dit aanbod
4. Coaching van hulpverleners (alle disciplines en alle niveaus, ook huisartsen) en vrijwilligers in omgang met mantelzorgers en personen met dementie

B. Doelgroep “Ziekenhuizen/geheugenklinieken”

2015-2017

Inventaris vanuit regionale DementieLinken:

<i>Sterktes</i>	<i>Zwaktes</i>
Goede doorverwijzing vanuit ziekenhuis naar woonzorgcentrum en dagzorgcentrum	
Snelle diagnose, patiënt en mantelzorgers krijgen duidelijkheid	Negatief beeld geheugenkliniek, lange wachtlijsten
Medicatie in vroeg stadium opgestart	Te vroeg ontslag/thuiszorgdiensten vaak laat op de hoogte van ontslag
Test rijvaardigheid (Centrum Samen Veilig Mobiel, Jessa Ziekenhuis i.s.m. U Hasselt)	Weinig/onvoldoende info vanuit ziekenhuis (bvb. over ziektebeeld)

Besluitvorming vanuit stuurgroep LND:

- Werking van geheugenklinieken is voor meerdere hulpverleners nog (redelijk) onbekend terrein
- Wachtlijsten zijn vaak lang
- Doorstroom van info verloopt niet altijd vlot
- Samenwerking met huisartsen blijft een moeilijk punt

Bespreking dementieLink:

- Tendens dat mensen vroeg ontslagen worden uit het ziekenhuis wordt opgemerkt. Thuisverpleegkundigen ervaren dat ze in bepaalde gevallen niet op de hoogte gebracht zijn.
- Ervaringen dat thuiszorg wordt opgestart vanuit het ziekenhuis, zonder dat de mensen voldoende voorbereid zijn. Heeft soms als gevolg dat thuiszorg niet wordt toegelaten.
- Ervaringen dat bestaande mapjes/fiches met contactgegevens/medische gegevens bestaan, maar niet worden overgedragen/meegenomen van context naar context (bvb. van thuis naar ziekenhuis en omgekeerd).

Terugkoppeling vanuit ECD Contact:

- In iedere regionale DementieLink werd de werking van de geheugenkliniek inmiddels toegelicht.
- Uitwerking van een zorgpad dementie, momenteel in regio Hasselt-Zonhoven-Diepenbeek, met uitrol in Limburg in de nabije toekomst. Een zorgpad dementie is een hulpmiddel om een kwalitatieve zorg- en dienstverlening te bieden voor personen met dementie en hun mantelzorgers en om de schakelmomenten tussen organisaties, instellingen en beroepsgroepen op elkaar af te stemmen. Hiervoor worden afspraken gemaakt tussen de zorg- en hulpverleners onderling en hulpmiddelen opgemaakt.
- ECD Contact en de stuurgroep van het Limburgs Netwerk Dementie werkt vanaf 2016 aan de beleidsmatige actie: 'Sensibilisering van Limburgse huisartsen'
 - Implementatie formulier en brochure Niet-pluis-gevoel (i.k.v. zorgpad dementie HaZoDi)
 - Verspreiding 'hulpverleningsfiche' (geplastificeerde kaart in voorschriftenboekje van de huisarts) met te ondernemen acties bij een patiënt met dementie (i.k.v. zorgpad dementie HaZoDi)
 - Regelmatige informering over dementie in Limburg via digitale artsenkrant
 - Informatie over doorverwijzing (contact DMW mutualiteiten, verwijsgids dementie Limburg, ..)

2018

1. Blijvende opvolging van patiënt en omgeving vanaf aanmelding. Inclusief informering na diagnose, i.s.m. huisarts (en in toekomst hopelijk casemanager)
2. Meer netwerking/samenwerking met en infodoorstroming naar andere sectoren – digitale communicatie, werkbaar instrument waarbij efficiëntie en continuïteit centraal staan. Akkoord van de patiënt/mantelzorger i.f.v. doorgeven info.
3. Zorgcontinuïteit bvb mogelijkheid tot kortverblijf na ontslag ziekenhuis, ook i.f.v. optimale voorbereiding thuiszorg

C. Doelgroep “Thuiszorg”

2015-2017

Inventaris vanuit regionale DementieLinken:

Sterktes	Zwaktes
Thema dementie komt overal aan bod	Meer vraag dan aanbod

Medewerkers krijgen ruimte voor vorming over dementie	Complexere situaties, meer gerontopsychiatrie
Kennis over thuissituatie toegenomen	Daling van het aantal mantelzorgers
Complementariteit aan mantelzorg mogelijk	Solofunctie: weinig informatie-overdracht en overleg
	Huisartsen verwijzen te weinig door naar de geheugenkliniek
	Ontslagplanning stemt niet steeds overeen tussen ziekenhuis en thuiszorgdiensten

Besluitvorming vanuit stuurgroep LND (voor gans Limburg):

- Groot aanbod aan diensten – niet/onvoldoende gekend
- Gebrek aan continuïteit (avond/nacht/weekend)
- Schortende communicatie over sectoren en diensten heen
- Nood aan individuele (thuis)begeleiding

Bespreking dementieLink:

- Goede praktijk van 'Kring Mid-West-Limburg' (Ilse Bens): groep van zelfstandig verpleegkundigen (Heusden-Zolder en Houthalen-Helchteren) biedt continuïteit in zorg door permanentie. Mensen kunnen 24/24, 7/7, terecht op een centraal nummer. De referenties diabetes, wondzorg, dementie zijn aanwezig.
- Goede praktijk bij Menos (Genk): digitaal overlegplatform waarin alle betrokken hulpverleners informatie m.b.t. de individuele patiënt digitaal met elkaar kunnen uitwisselen.
- Goede praktijk in Limburg: opstart regionaal casusoverleg (Room-I Maasmechelen, Room-I Maaseik, OPTI-maal Tongeren, ICO-West Houthalen,-Helchteren (*fiche 4.1.*), ROOZ Hasselt en ROOZ Sint-Truiden) met anonieme bespreking van casussen m.b.t. dementie en psychiatrie

Terugkoppeling vanuit ECD Contact:

- Groot aanbod aan diensten – niet/onvoldoende gekend:
 - Overzicht van dienstverlening in 'Verwijsgids dementie Limburg' > zoveel mogelijk bekendmaken aan brede publiek (www.ecdcontact.be/zorgaanbodinlimburg)
 - Kennis van de sociale kaart is een focus voor iedere hulpverlener
 - Best informatie verspreiden via persoonlijke contacten bvb. Huisarts/overlegcoördinatoren(MDO)/DMW mutualiteiten / hulpverleners in de thuiszorg/ .. , casusbespreking tussen hulpverleners
- Gebrek aan continuïteit (avond/nacht/weekend)
 - Diensten als Baluchon Alzheimer België (inwonende thuiszorgdienst)
 - Nachtopvang: Zorgende Handen, Solidariteit voor het Gezin; IN-Z; 'Integrale Nachtopvang Limburg'
 - 'Zorg 24' (Tienen)
 - inzet van studenten/vrijwilligers
- Schortende communicatie
 - digitalisering: E-Health (communicatietool gezondheid)
 - huisarts als spilfiguur
 - overlegcoördinatoren. (MDO)/DMW mutualiteiten / OCMW,..
 - zorgpad dementie als goede praktijk
- Nood aan individuele (thuis)begeleiding
 - Doel Transitieplan (2014) + nadruk in Dementieplan 2016-2020

2018

1. Meer inzetten op multidisciplinair overleg
2. Continuïteit van dienstverlening (bvb. vòòr 8u en na 18u, nachtopvang, weekendopvang) – eventueel via creëren van zorgend netwerk (vrijwilligerswerk/buddywerking/seniorenoppas)
3. Meer aandacht voor begeleiding aan huis van specifieke doelgroepen bvb. personen met dementie met psychiatrische problematiek, personen met dementie op jonge leeftijd

D. Doelgroep “Transmurale zorg”

2015-2017

Inventaris vanuit regionale DementieLinken:

Sterktes	Zwaktes
Samenwerking	Drempel diensten hoog
Zorgoverleg goed georganiseerd	Wachlijsten
	Schortende communicatie over de diensten/sectoren heen

Besluitvorming vanuit stuurgroep LND (voor gans Limburg):

- Groot aanbod aan diensten – niet/onvoldoende gekend
- Schortende communicatie over de diensten/sectoren heen
- Drempel diensten hoog

Terugkoppeling vanuit ECD Contact:

- Groot aanbod aan diensten – niet/onvoldoende gekend
 - Overzicht van dienstverlening in ‘Verwijsgids dementie Limburg’ > zoveel mogelijk bekendmaken aan brede publiek (www.ecdcontact.be/zorgaanbodinlimburg)
 - Kennis van de sociale kaart is een focus voor iedere hulpverlener
 - Best informatie verspreiden via persoonlijke contacten bvb. Huisarts/overlegcoördinatoren(MDO)/DMW mutualiteiten / hulpverleners in de thuiszorg/ .. , casusbespreking tussen hulpverleners
- Schortende communicatie over de diensten/sectoren heen
 - digitalisering: E-Health (communicatietool gezondheid)
 - huisarts als spilfiguur
 - overlegcoördinatoren. (MDO)/DMW mutualiteiten / OCMW
- Drempel diensten hoog
 - Drempelverlagend: ‘casemanager’, persoonlijke contacten, meerdere diensten onder 1 dak (*fiche 4.3.*)

Ter info: Inspiratiegids Listel: ‘Eerstelijns linkt met WZC’ – goede praktijkvoorbeelden van projecten m.b.t. dementie en transmurale zorg: <https://www.listel.be/nl/documenten-links>

2018

1. Meer samenwerking en communicatie over de huisartsen, diensten en sectoren heen (o.a. gezamenlijk e-dossier met voldoende mogelijkheden tot delen van persoonlijke gegevens (ook breder dan zorg, bvb. i.f.v. levensverhaal), met eerbied voor de persoon met dementie). Open communicatie bij overdracht.
2. Meer mogelijkheden dagopvang
 - a. Meer personeel
 - b. Flexibelere uren
 - c. Specifieke doelgroepen bvb. personen met jongdementie
 - d. Meer CADO's (kleinschalig voor personen met dementie)
 - e. Flexibel vervoer
3. Meer mogelijkheden kortverblijf

E. Doelgroep “Woonzorgcentra”

2015-2017

Inventaris vanuit regionale DementieLinken:

<i>Sterktes</i>	<i>Zwaktes</i>
Referentiepersonen dementie	Beperkt aanbod voor personen met jongdementie
Meer specialisatie in dementie	Zorgkundigen en vrijwilligers krijgen te weinig opleiding
Samenwerking met ziekenhuizen	Personeelstekort / tijdsdruk
Opstart kleinschalige wooneenheden	Kostprijs

- Vele punten worden behandeld in het dementieplan 2016-2020 (zie verder).

Besluitvorming vanuit stuurgroep LND (voor gans Limburg):

- Instroom personen met psychiatrisch ziektebeeld
- Instroom personen met jongdementie
- Nood aan netwerkzorg: communicatie en doorverwijzing over de organisaties en sectoren heen, werkt sterk drempelverlagend naar woonzorgcentra toe

Enkele antwoorden vanuit ECD Contact:

- Instroom personen met psychiatrisch ziektebeeld
 - Casusoverleg psychiatrische ziektebeelden en dementie: werd naar voorbeeld van Room I Maasmechelen en onder leiding van CGG in meerdere regio's opgestart.
 - Vorming 'Dementie en psychiatrie' via ECD Contact of CGG ouderenteam
- Instroom personen met jongdementie

- Acties in kader van dementieplan en werkgroep jongdementie Vlaanderen (op Vlaams niveau)
- Acties Werkgroep jongdementie Limburg (op Limburgs niveau)
- Vorming over jongdementie via ECD Contact
- Nood aan netwerkzorg
 - Verwijsgids dementie Limburg
 - Inspiratiegids ‘eerste lijn link WZC’
 - Zorgpad dementie
 - Dementievriendelijke gemeenten

2018

1. Meer ruimte voor zorg op maat (kleinschaligheid, jongdementie, etc.)
2. Inzet op meer expertise: referentiepersonen dementie, vorming aan medewerkers, coaching rond dementie

F. Doelgroep “Overheid”

2015-2017

Inventarisatie vanuit regionale DementieLinken:

Sterktes	Zwaktes
Dementie uit taboesfeer	Te weinig aanbod in vergelijking met de stijgende vraag
Referentiepersonen dementie gesubsidieerd in woonzorgcentra	Referentiepersonen dementie niet gesubsidieerd in thuiszorg (<i>fiche 3.1.</i>) /ziekenhuizen
Rol expertisecentra dementie in Vlaanderen	Complexe regelgeving

Acties vanuit de Overheid:

- Dementieplan 2.0 “Samen verder bouwen aan een dementievriendelijk Vlaanderen” – geactualiseerd dementieplan Vlaanderen 2016-2019
<http://www.dementie.be/wp-content/uploads/2016/07/bis-dementieplan-mededeling-vlareg-def.pdf>
- Mantelzorgplan 2016 omvat dementiegerelateerde acties

Dementieplan 2.0 : “Samen verder bouwen aan een dementievriendelijk Vlaanderen” – geactualiseerd dementieplan Vlaanderen 2016-2020:

- Nieuwe berekeningen: 122.161 PMD in Vlaanderen, ongeveer 70% van hen woont thuis. + naar schatting 5461 PMJD (cijfers opgesplitst per regio: eind 2017).
- Als zorgmodel kiest de Vlaamse Overheid voor het conceptuele raamwerk voor persoonsgerichte en geïntegreerde zorg- en ondersteuningsvoorzieningen van de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO, 2015). De zorg en ondersteuning wordt georganiseerd met de focus op hun noden en verwachtingen, veeleer dan op hun gebreken of ziektes.
- Het geactualiseerd dementieplan zet in op de persoon met dementie in de samenleving (‘dementievriendelijk Vlaanderen’) en focust daarnaast op preventie.

- De fundamenten uit het eerste plan (2010-2014) zijn nog steeds actueel. Menselijke waardigheid en kwaliteit van leven van de persoon met dementie en zijn naasten staan hierbij voorop.
- 8 doelstellingen en acties:
 1. Genuanceerde beeldvorming
 2. Dementievriendelijk Vlaanderen met verdere ontwikkeling van het concept 'dementievriendelijke gemeente'
 3. Preventie: gezonde leefstijl en gezonde leefomgeving
 4. Versterking vd autonomie van de PMD en zijn MZ
 5. Doelgerichte zorg en ondersteuning op maat
 6. Aandacht voor jongdementie
 7. Wetenschappelijk onderzoek
 8. Onderwijs (*fiche 6.1. en fiche 6.2.*) en vorming

Dementie in het Mantelzorgplan:

- Verwijzing naar het dementieplan
We zetten ook verder in op de ondersteunende acties die in het dementieplan Vlaanderen zijn opgenomen. Het betreft onder meer het versterken van de basiszorgverleners en het werken met dementie-experten, het faciliteren van de toegang tot de maatschappelijk werker in complexe of beginnende zorgsituaties, ... De psycho-educatie, uitgewerkt door het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en verspreid via mantelzorg- en cliëntenverenigingen, moet de mantelzorger helpen om zijn draagkracht te verhogen. We gaan na hoe we de huisarts, de apotheker en andere zorgverleners beter kunnen betrekken in dit plan, zo trachten we het ruime publiek van mantelzorgers nog beter te bereiken en te ondersteunen.
- Mantelzorgers van personen met dementie worden meer belast en ervaren minder sociale steun
- Aantal verwijzingen naar het psycho-educatiepakket 'Dementie en nU' (www.dementieennu.info)

2018

1. Regelgeving te vaak top-down, te weinig voeling met de werkvloer: werken met focusgroepen, adviesgroepen, behoefteanalyses
2. Meer inzetten op sensibilisering, dementievriendelijke gemeenten
 - a. taboe uit maatschappij (zodat hulpverlening ook gemakkelijker 'binnen geraakt')
 - b. maatschappij zorgzamer maken (o.a. i.f.v. zorgcontinuïteit en het zich kunnen blijven volwaardige burger voelen)
3. Meer mogelijkheden voor mantelzorgers (bvb. financieel: zorgverlof/tijdskrediet, thuiszorg + opname jongdementie)
4. Meer focus op thema dementie in zorgopleidingen
5. Subsidiëring referentiepersonen dementie: niet alleen een WZC, maar ook in thuiszorg en ziekenhuizen

Deel 2: Projectfiches

In dit deel van deze bundel kan je goede Limburgse praktijken, gekoppeld aan de besproken doelgroepen in de Limburgse dementiematrix, terugvinden. Deze zijn allen in projectfiches gegoten voor een concreet en beknopt overzicht.

Tip: Gebruik dit document als inspiratiegids! Bots je op een hiaat? Kijk dan of een idee/advies te vinden is in de volgende good practices!

Overzicht van projectfiches per doelgroep:

1. Doelgroep “Mantelzorgers en senioren”:
 - Fiche 1.1. Praatcafé dementie
 - Fiche 1.2. Ondersteuningsgroep jongdementie
 - Fiche 1.3. ‘Dementie? Wat nu!’
 - Fiche 1.4. Familiegroep dementie Beringen
 - Fiche 1.5. Inloophuis chronische zorg ‘De kolibri’
2. Doelgroep “Ziekenhuizen/geheugenklinieken”
 - Fiche 2.1. . Psycho-educatie “Dementie en nU” in St-Franciscusziekenhuis
3. Doelgroep “Thuiszorg en beroepsorganisaties”
 - Fiche 3.1. Referentiewerking dementie binnen Familiehulp
4. Doelgroep “Transmurale zorg”
 - Fiche 4.1. ICO-West (Intervisie Casusoverleg Ouderen - regio West)
 - Fiche 4.2. BBO (Beleef, Beweeg, Ontmoet)
 - Fiche 4.3. Netwerkgroep voor personen met dementie Noord-Limburg, Inloophuis Dementie
 - Fiche 4.4. Geriatrische zorgcoach
5. Doelgroep “Woonzorgcentra”
 - Fiche 5.1. Belevingstuin 't Hofke in WZC 't Kempken
 - Fiche 5.2. ‘De pretbox’ , WZC Het Meerlehof
 - Fiche 5.3. Geheugenkoor WZC Ocura Montenaken
6. Doelgroep “Overheid”
 - Fiche 6.1. “Een knoop in mijn zakdoek”, leerlingen van het derde leerjaar maken kennis met het thema dementie
 - Fiche 6.2. . ‘Participatief design bij personen met dementie’ door derdejaarsstudenten design en ontwerp, LUCA School of Arts

FICHE 1.1. 'Praatcafé dementie'

DOELGROEP: Mantelzorgers en senioren

TITEL: Praatcafé dementie

INITIAFIEFNEMER:

Organisatie: **WZC Immaculata Overpelt**

Contactpersoon: **Veerle Janssen**

Adres: **Dorpsstraat 58 3900 Overpelt**

Telefoon: **011/805650**

E-mail: veerle@rusthuizenza.be

Website: <http://immaculata.rusthuizenza.be/>

PARTNERS

ORGANISATIE/DISCIPLINE	CONTACTPERSOON
WZC GEMEENTE OCMW OVERPELT NEERPELT HAMONT ACHEL	

DUUR VAN HET PROJECT: 4 x /jaar 2.5 uur / 5 jaar

PROJECT ONTSTAAN: Eerste plannen in 2011. Eerste praatcafé: mei 2012

DOELSTELLINGEN: Taboe van dementie doorbreken, mantelzorgers informeren over het thema dementie toelichten d.m.v. een spreker, toneelstuk

RESULTATEN: Ongeveer rond de 20 aanwezigen per keer. Aantrekking nieuw en gekend publiek door diverse thema's

FICHE 1.2. Ondersteuningsgroep jongdementie

DOELGROEP: senioren en mantelzorgers van personen met dementie

TITEL: MENOS, Samen Ondersteunend Sterk – ondersteuningsgroep jongdementie

INITIAFIEFNEMER

Organisatie: **vzw MENOS**
Contactpersoon: **Chris Van Gerven**
Adres: **Schaapsdries 2 – 3600 Genk**
Telefoon: **089 57 34 98 of 089 57 30 58**
E-mail: chris.vangerven@ocmwgenk.be
Website: www.menosgenk.be

PARTNERS

ORGANISATIE/DISCIPLINE	CONTACTPERSOON
OCMW Genk, Ouderenteam CGG Huisartsenkring GAOZ Wit Gele Kruis, ZOL Genk OPZC Rekem	Chris Van Gerven

DUUR VAN HET PROJECT/INITIATIEF

Startdatum: mei 2016

Einddatum: /

INITIATIEF - Omschrijving

Sinds een jaar richt vzw Menos zich bijkomend tot de **doelgroep personen met jongdementie en hun familie**, omdat wij vaststelden dat enerzijds de groep toeneemt in aantal en anderzijds er een leemte is in het aanbod naar deze doelgroep toe. Samen met enkele mantelzorgers, die in de dagelijkse praktijk staan, hebben we een werkgroep opgericht in mei 2016. We wilden vooral vertrekken vanuit hun noden en behoeften en hieraan trachten tegemoet te komen. Gezien de specifieke problematiek vergt dit een andere aanpak en methodiek.

Ondertussen groeide de groep aan met nieuwe leden. We staan open voor personen met jongdementie en hun mantelzorgers (meestal echtgeno(o)t(e) of kinderen). De toeliders zijn vooral de partners van MENOS, maar het gebeurt ook dat mensen toetreden naar aanleiding van een artikel in een stedelijke publicatie. Op dit moment kunnen wij onze werking als volgt voorstellen: wij organiseren maandelijks een ontmoetingsmoment voor personen met jongdementie samen met hun familie waarbij ervaringen worden uitgewisseld, samen activiteiten worden gedaan (brood bakken, wandelen, bezoek aan..) en samen nagedacht wordt over sensibilisering en aanvaarding van deze problematiek en de gevolgen ervan. Heel fier op de groep kunnen we ook al uitpakken met resultaten: zo werd door de groep een charter ontwikkeld waarmee zij een signaal willen geven aan de maatschappij over de beleving, het omgaan met en het heersende taboe rond jongdementie. Gekoppeld aan het charter hebben zij ook een naam voor de werking gekozen 'SOS of Samen Ondersteunend Sterk' en een logo ontwikkeld.

- Ballon, waaruit kleine zeepbelletjes voortkomen
 - Zaken ontglippen (zeepbellen komen los van waar ze ontstaan)
 - Nieuwe wegen zoeken (iedere zeepbel zoekt zijn weg)
 - Kwetsbaar (zeepbel kan snel stuk springen)
 - Nieuwe kansen/uitdagingen (veel zeepbelletjes)
 - Samen ondersteunend sterk (Zeepbellen klitten aaneen)

Toekomstgericht willen wij bekijken hoe een activiteitenwerking kan opgezet worden, die zelf gedragen wordt door de groep en door buddy's.

Door de inbedding in de werking van Menos kan de expertise aanwezig bij de verschillende partners maar zeker ook de door het partnerschap zelf ontwikkelde expertise optimaal ingezet worden.

Fiche 1.3. Dementie? Wat nu!

TITEL: Dementie ? Wat nu !

DOELGROEP: Senioren en mantelzorgers van personen met dementie

INITIATIEFNEMER:

organisatie: **CGGlitp**

contactpersoon: **Hannelore Janssens**

adres: **Welzijnscampus 23 bus 32 – 3600 Genk**

telefoon: **089/329.777**

website: <https://www.zol.be/brochures/dementie-wat-nu>

PARTNERS:

ORGANISATIE/DISCIPLINE	CONTACTPERSOON
Geheugenkliniek ZOL	Nicolas Timmermans

DUUR VAN HET PROJECT / INITIATIEF

startdatum: 2,16,30 mei / 27 juni / 12, 26 september / 10, 24 oktober

einddatum:

INITIATIEF

Omschrijving:

acht groepsgesprekken rond dementie
individuele ervaringen van mantelzorgers worden gekoppeld aan psycho-educatie, tips en oefeningen

gelijktijdig gaat een groepsgesprek door met de mensen die dementeren

sessie 1: dementie – gevolgen – evolutie

sessie 2: communicatie – eigen reactie

sessie 3: het geheugen – werking – storingen

sessie 4: relationele spanningen – rolomkering

sessie 5: verlieservaring – vervroegd rouwproces

sessie 6: wat brengt de toekomst

sessie 7:

sessie 8: open programma

FICHE 1.4. Familiegroep dementie Beringen

DOELGROEP: Mantelzorgers en senioren

TITEL: Alzheimer Liga Vlaanderen: Familiegroep Beringen

INITIAFIEFNEMER

Organisatie: **Alzheimer Liga Vlaanderen Familiegroep Beringen**

Contactpersoon: **Myriam Dhulst**

Adres: **Koolmijnlaan 86 3580 Beringen**

Telefoon: **0473/30 93 32**

E-mail: beringen@alzheimerliga.be

Website: www.alzheimerliga.be

PARTNERS:

ORGANISATIE/DISCIPLINE	CONTACTPERSOON
Vzw Thuisverzorging De eerste lijn beringen Gezinszorg / oppasdienst Alzheimer Liga Vlaanderen	

DUUR VAN HET PROJECT

Blijvend project

PROJECT ONTSTAAN

In 2013

DOELSTELLINGEN

lotgenotencontact, informatie en ondersteuning van mantelzorgers v. personen met dementie

RESULTATEN

stilaan bekendheid en samenwerking met zorgorganisaties

Fiche 1.5. Inloophuis chronische zorg “de Kolibrie”

Doelgroep:

- Personen met dementie
- Senioren en mantelzorgers van personen met dementie

INITIATIEFNEMER:

Organisatie: **Carevita vzw**

Contactpersoon: **Ria Plasschaert**

Adres: **Markt 25, 3990 Peer**

Telefoon: **011/610305**

Email: info@carevita.be

Website: www.inloophuisdekolibrie.be

PARTNERS:

ORGANISATIE/DISCIPLINE	CONTACTPERSOON
Carevita vzw	Ria Plasschaert

DUUR VAN HET PROJECT:

Startdatum: 01/02/2016

INITIATIEF

Omschrijving:

Ondersteuning van chronisch zieken en hun context. We hebben ook een thema in de kijker gehad rond dementie. Hier hebben we heel wat knowhow in opgebouwd.

Fiche 2.1. Psycho-educatie “Dementie en nU” in St-Franciscusziekenhuis

DOELGROEP: Ziekenhuizen/geheugenklinieken

TITEL: Psycho-educatiepakket ‘Dementie en nU’

INITIAFIEFNEMER

Organisatie: **Sint-Franciscusziekenhuis**

Contactpersoon: **Astrid Herman**

Adres: **Pastoor Paquaylaan 129 te 3550 Heusden-Zolder**

Telefoon: **011/71 54 86**

E-mail: astrid.herman@sfz.be

Website:

PROJECTPARTNERS ORGANISATIE/DISCIPLINE

ORGANISATIE/DISCIPLINE	CONTACTPERSOON
St- Fransiscusziekenhuis dienst psychologie	

DUUR VAN HET PROJECT

10 weken per sessie

PROJECT ONTSTAAN

vanuit ECD en Alzheimerliga sinds 2014

DOELSTELLINGEN

Ondersteunen van mantelzorgers door beter inzicht te krijgen in dementie en beter leren omgaan met eigen gevoelens, gedachten en zorgbelasting.

RESULTATEN

Draagkracht verhoging bij mantelzorgers door meer inzicht te geven rond personen met dementie.

Fiche 3.1. Referentiewerking dementie binnen Familiehulp

DOELGROEP: Thuiszorg

TITEL: Referentiewerking dementie binnen Familiehulp

INITIATIEFNEMER

Organisatie: **Familiehulp**

Contactpersoon: **Els Devillé**

Adres: **Industriepark 1243, 3545 Halen**

Telefoon: **013/35 88 57**

E-mail: els.deville@familiehulp.be

Website: www.familiehulp.be

PROJECTPARTNERS

ORGANISATIE/DISCIPLINE	CONTACTPERSOON
ECD WGK Theo (vormingsinstituut Familiehulp) Medewerkersbeleid Familiehulp Zorgbeleid Familiehulp Regiodirecteuren Dementiekundige basiszorgverleners bachelors	

DUUR VAN HET PROJECT

2012 - ...

ONTSTAAN

Familiehulp richt zich tot elke zorgbehoevende, waaronder ook specifieke doelgroepen die bijzondere aandacht vragen zoals cliënten met **dementie** of een psychische aandoening, palliatieve cliënten, cliënten in een kansarme situatie, personen met een handicap,...

Een doelgroepenbeleid of referentiewerking betekent dat we verhoogde en specifieke kennis en vaardigheden m.b.t. deze cliënten willen hebben om goede en deskundige zorg te kunnen verlenen.

Om hieraan tegemoet te komen zoeken wij - naast onze polyvalente gezinszorg – basised medewerkers die zich in een bepaalde doelgroep willen verdiepen en kennis hiervan willen opbouwen (cursus dementiekundige basiszorgverlener). Deze medewerkers krijgen dan ook jaarlijks extra bijscholingen en supervisie om hun kennis over de doelgroep te kunnen vergroten en up-to date te houden. Naast de basised medewerkers die werkzaam zijn bij de cliënten met de dementie thuis, zal er ook in elke regio een sectorverantwoordelijke worden opgeleid tot dementiekundige basiszorgverlener bachelor. Deze sectorverantwoordelijke heeft een linking pin functie. Zij zal ondersteuning bieden aan collega's om de visie op de doelgroep te implementeren m.b.t. doelgroep gerelateerde aspecten (kennis doorgeven), een signaalfunctie opnemen en input geven voor vorming.

DOELSTELLINGEN

De referentiemedewerkers dementie/dementiekundige basiszorgverleners:

- bouwen expertise m.b.t. dementie op via vorming, praktijkervaring, literatuur, zelfstudie, supervisie, ...
- verspreiden opgedane kennis en stellen hun kennis ter beschikking aan de niet referentiemedewerkers over heel de organisatie zodat er gedragenheid van het thema dementie is binnen de hele organisatie
- bieden ondersteuning aan collega's binnen het wijkteam m.b.t. cliëntsituaties uit de betrokken doelgroep
- nemen praktijksituaties op om zo voeling met het thema dementie te houden en onderhouden
- hebben een signaalfunctie m.b.t. doelgroep gerelateerde aspecten

Het thema dementie wordt levendig gehouden bij alle medewerkers binnen Familiehulp. We werken met een getrapt systeem om inbedding van de referentie in de werking van Familiehulp te bekomen.

RESULTATEN

(Uit een bevraging van de dementiekundige basiszorgverleners)

De referentiemedewerkers dementie/dementiekundige basiszorgverleners:

- voelen zich gesterkt in hun functie bij het verlenen van zorg bij personen met dementie.
- basiszorgverleners weten hoe gepast te reageren.
- kunnen zich beter inleven in de belevingswereld van de persoon met dementie.
- basiszorgverleners geven aan dat zij een verbeterde relatie hebben met de persoon met dementie en hierdoor ook meer arbeidsvreugde ervaren.

Fiche 4.1. ICO-West (Intervisie Casusoverleg Ouderen - regio West)

DOELGROEP: Transmurale zorg

TITEL: ICO-West (Intervisie Casusoverleg Ouderen - regio West)

INITIAFIEFNEMER

Organisatie: **CGG Litp ouderenteam, regio West**

Contactpersoon: **Laila Abdelmalek**

Adres:

Telefoon:

E-mail:

Website: l.abdelmalek@groeplitp.be

PROJECTPARTNERS ORGANISATIE/DISCIPLINE

Geen gesubsidieerd project

DUUR VAN HET PROJECT

Zolang de betrokken hulpverleners nood hebben aan en interesse hebben in intervisie en casusoverleg

PROJECT ONTSTAAN

2016

DOELSTELLINGEN

Intervisie/casuïstiek naamloos dossiers bespreken, waar hulpverlener in vast zit

RESULTATEN

Positief (de groep heeft beslist om weer een jaar verder te gaan)

Fiche 4.2. BBO (BELEEF, BEWEEG, ONTMOET)

INITIAFIEFNEMER

Organisatie: **Woon en zorgcentrum St. Elisabeth**

Contactpersoon: **Johan Abrahams/ Evy Van Doninck**

Adres: **Demerstraat 80, 3500 Hasselt**

Telefoon: **011 24 93 57**

E-mail: zcstelizabeth@begralim.be

DUUR VAN HET PROJECT

Startdatum: 01/07/2015

Einddatum: geen einddatum

PROJECT

"RUST ROEST"

Een actieve levensstijl en voldoende bewegen zorgt ook op oudere leeftijd voor een belangrijke gezondheidswinst. Samen bewegen doet bewegen, verhoogt de kans tot ontmoeting en leidt tot verbinding tussen lotgenoten. Beweegprogramma's hebben een gunstig effect op het lichamelijk en psychisch functioneren. Beweegprogramma's hebben een gunstig effect op het lichamelijk en psychisch functioneren. Daarom stellen wij enthousiast dit BBO-programma voor.

BBO- programma: BELEEF, BEWEEG, ONTMOET

BEWEEG: onder begeleiding van een kinesist.

Een functioneel motorisch doel. Er wordt gebruik gemaakt van verschillende toestellen en materialen: trilplaat, massagezetel, trilbed, manuele technieken, warmte,.....

BELEEF: onder begeleiding van een ergotherapeut

Laat je zintuigen helemaal tot leven komen op het waterbed, de massage-zetel of aromatherapie. Geheugentraining door de ergotherapeut: door middel van allerlei opdrachten en geheugenspellen worden de mogelijkheden van het geheugen behouden en gestimuleerd. Ook voor zij die het meest kwetsbaar zijn en het bewegen minder evident is wordt er voornamelijk ingezoomd op (sensomotorisch) 'beleven'

ONTMOET

joint care: door te bewegen in groep wordt ieder binnen zijn eigen mogelijkheden gemotiveerd tot bewegen. lotgenoten contact, gezellig samen zijn, ...

PRAKTISCH

Maandag: 14.00-17.00u

WZC Sint-Elisabeth, Demerstraat 80, 3500 Hasselt

Aanmelden via de zorgcoach 011 24 93 57

Men dient zelf ter plaatsen te geraken

Dit aanbod is geldig voor personen uit Hasselt

Heden bedraagt de kostprijs 5 euro

Fiche 4.3. NETWERKZORG VOOR PERSONEN MET DEMENTIE NOORD-LIMBURG - INLOOPHUIS DEMENTIE

INITIAFIEFNEMER

Organisatie: **Woonzorgcentrum Immaculata**

Contactpersoon: **Ceelen Wendy - Veerle Janssen**

Adres: **Dorpsstraat 58, 3900 Overpelt**

Telefoon: **011/80 56 50**

E-mail: inloophuisdementie.overpelt@rusthuizenza.be

Website: www.rusthuizenza.be/immaculata/

PROJECTPARTNERS

ORGANISATIE/DISCIPLINE	CONTACTPERSOON
DAGG Cm limburg Geheugenkliniek Mariaziekenhuis Alzheimerliga	Miek Vandenberg Patricia Van hout Ann Dreesen / Isabel Hermans Laura Weyns

DUUR VAN HET PROJECT

Startdatum: oktober 2015

Einddatum: Onbepakt in tijd

PROJECT ONTSTAAN

Het Inloophuis is ontstaan vanuit de ervaring in contacten met familieleden en cliënten met dementie bij opname in het woonzorgcentrum of het dagverzorgingscentrum. We werden maar al te vaak geconfronteerd met mensen die na diagnose van dementie vaak leken vast te lopen en de weg niet vonden om de gepaste zorg te krijgen, gaande van hulp bij administratieve zaken tot opvangmogelijkheden, aangepaste hulp aan huis en dergelijke. Gemiddeld duurt het blijkbaar 2 jaar voordat mensen enigszins op weg geholpen worden in hun zorgtraject.

DOELSTELLINGEN

- Een luisterend oor bieden voor het verhaal van mensen met dementie en hun omgeving: info verstrekken, advies geven, gericht doorverwijzen, gespreksgroepen, familiegroepen...
- Diensten verlenen aan zorgdragers van mensen met dementie: ondersteunen van specifieke initiatieven bv. infodagen, praatavonden, familiegroepen, aanbieden van vormingen, samenwerken met zorgvoorzieningen
- Wederzijdse doorverwijzing door partners: zorgpartners (huisartsen, ziekenhuizen,...), samenwerking met Expertisecentrum dementie en de Alzheimerliga.
- Vanuit de voorbeelden uit de regio Antwerpen groeide bij ons het idee om een plaats te creëren waar mensen terecht kunnen met al hun vragen en bekommernissen rond dementie. Dit om mensen wegwijs te maken in het kluwen van diensten in de zorg. Na bekeken te hebben wat er reeds bestond van dienstverlening in de regio Noord-Limburg kwamen we tot het besef dat er al heel veel bestond in de zorgverlening

rond dementie en zijn we overgegaan tot een mailing naar alle mogelijke zorgpartners met de vraag om mee te werken aan een partnerschap. Bovenstaande partners hebben dan besloten om mee in te stappen in het project. Ondertussen hebben we samen een zorgpad opgesteld:

1. in het Inloophuis kan iedereen terecht die nood heeft aan meer info rond dementie. Dit ongeacht of men al een gestelde diagnose heeft of niet. De bedoeling is om sneller te kunnen doorverwijzen naar het geschikte zorgaanbod in Noord-Limburg. Dit in nauwe samenwerking met de vooraf genoemde partners.
 2. Diagnose van dementie gebeurt door de geheugenkliniek en/of huisarts.
 3. Info en advies over het ziektebeeld kan bekomen worden bij de diverse partners. Zo kan er individuele begeleiding door het Inloophuis dementie, DAGG, maatschappelijk werk van de mutualiteit, de psycholoog van de geheugenkliniek aangeboden worden. Mensen zijn vrij om hierin keuzes te maken
 4. Er worden vormingen aangeboden i.s.m. de partners met als doel overlapping te vermijden en een zo uitgebreid aanbod aan info te kunnen geven aan mensen die hier nood aan hebben. De vormingen kunnen steeds doorgaan in de lokalen in de campus van WZC Immaculata tenzij anders gewenst of afgesproken.
 - CM en de geheugenkliniek bieden een vorming aan van een 5-tal avonden rond dementie in het Mariaziekenhuis.
 - CM en het Inloophuis bieden specifieke vormingen aan bv. dementie en nU.
 5. Uit deze vormingen kan een groepsgebeuren ontstaan zoals een praatgroep die loopt over een korte termijn. Dit wordt reeds aangeboden door CM en DAGG i.s.m. de Alzheimerliga. Mensen die nood hebben aan een langlopende praatgroep zouden terecht kunnen in een familiegroep georganiseerd door het Inloophuis dementie i.s.m. de Alzheimerliga. Naast oudere personen met dementie richt Netwerkwzorg voor personen met dementie Noord-Limburg zich ook op personen met jongdementie:
 - Het inloophuis organiseert een 5-tal keer per jaar een ontmoetingsavond voor mantelzorgers van personen met dementie.
 - Vanuit het inloophuis kunnen personen met jongdementie en/of mantelzorgers doorverwezen worden naar ieder van de partners.
 - Vormingen georganiseerd door het samenwerkingsverband kunnen zich ook specifiek richten op de doelgroep van personen met jongdementie.
- Bovengenoemde partners komen op regelmatige tijdstippen samen om het aanbod te evalueren, indien nodig bij te sturen en te plannen.

RESULTATEN

We kunnen momenteel stellen dat het vormingsaanbod vanaf het najaar heel concreet georganiseerd wordt zonder enige overlapping wat we wel kenden in het verleden. Ook het voorjaar van 2016 is reeds gepland. Het inloophuis loopt officieus al. We zien al mensen met concrete hulpvragen en vaak ook ter voorbereiding op een opname in het woonzorgcentrum. We merken dat een opname veel gemakkelijker verloopt bij mensen die op voorhand gesprekken hebben gehad en contacten hebben gehad met het woonzorgcentrum. De drempel wordt kleiner zowel voor de cliënt als voor de mantelzorgers.

Fiche 4.4. GERIATRISCHE ZORGOACH

INITIAFIEFNEMER

Organisatie: **Woon- en zorgcentrum Sint- Elisabeth Hasselt**

Contactpersoon: **Johan Abrahams**

Adres: **Demerstraat 80 3500 Hasselt**

Telefoon: **011 22 40 71**

E-mail: info@begralim.be

Website: www.begralim.be

DUUR VAN HET PROJECT

Startdatum: 01/09/2010

Einddatum: 31/08/2018

PROJECT

De wens van veel bejaarden is zolang mogelijk in de vertrouwde thuissituatie te verblijven, ook als zij zorgbehoevend worden.

Graag stellen wij u ons team van zorgcoachen voor die u thuis verder kunnen ondersteunen op twee vlakken:

- preventief handelen om verdere afhankelijkheid te voorkomen
- het aanbieden van een luisterend oor

Het team van zorgcoachen bestaat uit verpleegkundigen, een ergotherapeut en een kinesitherapeut.

PREVENTIEF HANDELEN OM VERDERE AFHANKELIJKHEID TE VOORKOMEN

Het ouder worden gaat vaak gepaard met vele **lichamelijke ongemakken**.

Het lopen wordt moeilijker, het zicht slechter, de kracht om te handelen neemt af... Kortom, het leven wordt brozer waardoor preventief handelen belangrijker wordt. Op dit vlak zal de thuiszorgcoach, in overleg met uw huisarts, u bijstaan.

Bij het ouder worden kunnen zich ook **cognitieve problemen** voordoen, zoals de achteruitgang van het geheugen. De zorgcoach heeft hier een ondersteunende en informerende taak. Enkele voorbeelden:

- U krijgt de nodige tips bij geheugenproblemen of bij dementie.
- De zorgcoach informeert de mantelzorger over het mogelijk voorkomen van complex gedrag bij bepaalde ziektebeelden.

De zorgcoach kan deze situatie goed inschatten omdat hij u maandelijks thuis opzoekt. Het trachten te begrijpen van uw problemen en uw vragen vanuit de specifieke thuissituatie is de sterkte van de zorgcoach: hij komt naar u toe... Zijn eerste taak is bij te dragen tot de bewustwording maar ook concrete oplossingen uit te werken.

BEWEEG BELEEF EN ONTMOET BELEID

Buiten de huisbezoeken bieden we ook een bewegingsprogramma aan. Dit omdat bewegen goed is voor lichaam en geest. Een aantal gebruikers nodigen wij elke maandag uit in het woonzorgcentrum voor een aangenaam namiddagprogramma rond drie luiken: 'beweeg', 'beleven' en 'ontmoeten'. De focus ligt op actief ontspannend bewegen of beleven (relaxatie) en ontmoeting van leeftijdsgenoten in een ongedwongen sfeer.

Dit programma gaat wekelijks door op maandagnamiddag.

Fiche 5.1. Belevingstuin 't Hofke in WZC 't Kempken

DOELGROEP: Woonzorgcentra

TITEL: Belevingstuin 't Hofke in WZC 't Kempken

INITIAFIEFNEMER

Organisatie: **WZC 't Kempken OCMW Dilsen-Stokkem**

Contactpersoon: **Dienst ergotherapie**

Adres: **Langs de Graaf 15, 3650 Dilsen-Stokkem**

Telefoon: **089/753412**

E-mail: info@ocmwdilsen-stokkem.be

Website: www.dilsen-stokkem.be/ocmw

PROJECTPARTNERS ORGANISATIE/DISCIPLINE

WZC 't Kempken, OCMW Dilsen-Stokkem i.s.m. Terra Therapeutica, PXL, Vlaamse overheid, Limburg.net, Velt

DUUR VAN HET PROJECT

Blijvend project

PROJECT ONTSTAAN

De volkstuin "Maasmosem" is een project van het dienstencentrum (OCMW Dilsen-Stokkem) waarin tuiniers begeleid worden in het bewerken van een perceel. Met het project "Maasmosem inclusie(f)" laten we de bewoners van het woonzorgcentrum genieten van een groene tuin vol belevingselementen: na onderzoek koos men ervoor om van de oorspronkelijke tuin van afdeling de Bakermat een echte belevingstuin te maken.

DOELSTELLINGEN

Doelstellingen voor de persoon met dementie: zintuigelijke en mentale stimulatie, verminderen van angst en agitatie, een sfeer van vertrouwdheid/gemoedelijkheid en gezelligheid oproepen, stimulatie van de realiteitszin en de oriëntatie in tijd en ruimte, via reminiscentie lange termijn geheugen stimuleren, bieden van ontspanning en rust,...

RESULTATEN

Realisatie van de belevingstuin met een officiële opening op 09/06/17. Er werd oa. met volgende elementen rekening gehouden: een rond wandelpad voor bewoners met doelgedrag, de seizoenen komen tot uiting in de beplanting, herkenbare beplanting met vele geuren en kleuren die vlinders aantrekt, rustpunten om met de familie te "uchteren" (verpozen) en de indrukken van de tuin te ervaren, een verhoogde bloembak met kruiden die gebruikt worden tijdens activiteiten,...

Fiche 5.2. 'De pretbox' WZC Het Meerlehof

DOELGROEP: Woonzorgcentra

TITEL: De Pretbox

INITIAFIEFNEMER

Organisatie: **WZC Het Meerlehof**

Contactpersoon: **Manuela Vandenboer**

Adres: **Wijngaardstraat 15, 3560 Lummen**

Telefoon: **013/521354**

E-mail:

Website:

PROJECTPARTNERS ORGANISATIE/DISCIPLINE

WZC Het Meerlehof, OCMW/ ref. persoon dementie

DUUR VAN HET PROJECT

afhankelijk van wat je ermee doet

PROJECT ONTSTAAN

Indien personen met dementie niet kunnen aansluiten bij het klassiek aanbod van de animatie verblijven ze dikwijls in de dagzaal. Soms vervelen ze zich. Het personeel heeft niet altijd tijd om lang bij hun te gaan zitten. Zo zijn we op zoek gegaan naar activiteiten die weinig tijd kosten om te initiëren maar toch de dag kunnen breken.

DOELSTELLINGEN

aanbod van zinvolle activiteiten uitbreiden

RESULTATEN

Op elke afdeling staat een grote koffer gevuld met materiaal om een activiteit op te starten. Deze koffer kan aangevuld worden naargelang de behoeften van bewoners. Voorbeelden van materiaal is: kleurplaten voor volwassenen, tijdschriften, voelschorten, zeer realistische aaipees, speeldozen, kleine huishoudelijk activiteiten plooiwerk enz. Eigenlijk gaat het over het concept van een afsluitbare doos met dingen die de persoon met dementie leuk vind. Op momenten dat het nodig is kan deze ingezet worden. Je kan dit ook in een thuissituatie doen.

Fiche 5.3. Geheugenkoor WZC Ocura Montenaken

DOELGROEP: Woonzorgcentra

TITEL: Geheugenkoor

INITIAFIEFNEMER

Organisatie: **WZC OCURA Montenaken**

Contactpersoon: jenny.ernotte@ocura.be

Adres: **Hellebronstraat, 8 3890 Montenaken**

Telefoon: **011/69 33 50**

E-mail: info.montenaken@ocura.be

Website: www.ocura.be

PROJECTPARTNERS ORGANISATIE/DISCIPLINE

Bij aanvang de eerste twee jaar sponsering door de provincie Limburg. Heden partners Koor en Stem, ECD contact en ECD Vlaanderen

DUUR VAN HET PROJECT

Blijvende activiteit, telkens 1u per week

PROJECT ONTSTAAN

In het jaar 2010 begonnen met de voorbereidingen na het zien van de documentaire singing for the brain.

DOELSTELLINGEN

Het aanbieden van een aangename en zinvolle vrijetijdsbesteding aan personen met dementie. Dementie is omgaan met verlies. Door het verlies op cognitief vlak en later ook op motorisch gebied, is het vaak moeilijk om aan activiteiten deel te nemen, daar deze niet meer zijn afgestemd op de mogelijkheden van de persoon met dementie. Door deel uit te maken van het koor, is de kans groot dat het welbevinden en het zelfvertrouwen van de deelnemers gunstig worden beïnvloed. Door het zingen ontstaan er verbindingen in de hersenen waardoor er tijdelijk een grotere alertheid ontstaat. Zorgen voor personen met dementie is vaak een stressvolle en soms frustrerende opdracht. Het koor geeft aan mantelzorgers de mogelijkheid om op een niet zorgende manier met hun naaste om te gaan. Door samen aan die ontspannende activiteit deel te nemen, kan de stress die de zorg met zich mee brengt verminderen. Zingen is een vorm van communiceren. Omdat de communicatiemogelijkheden van mensen met dementie met hun familie afnemen, biedt het zingen hier een mogelijkheid. Mensen met dementie raken vaak in een isolement. Door samen in een koor te zingen komen ze in contact met andere mensen met dementie en hun mantelzorgers. Dit kan hun isolement doorbreken.

RESULTATEN

Onze bevindingen zijn dat het koor een enorme meerwaarde geeft aan mensen met dementie binnen ons WZC. De mantelzorgers die aansluiten geven tevens aan dat het hen gelukkig maakt te zien dat hun naaste geniet en gelukkig is tijdens een repetitie. Het gevoel van zelfwaarde van de personen met dementie stijgt doordat ze deel van iets uitmaken. Ze repeteren samen en ze kunnen naar een optreden toe werken. Dit geeft hun zelfvertrouwen een boost. Het feit dat ze de teksten van de liederen allemaal kennen maakt dat hun

zelfvertrouwen groeit. Er heerst een groot samenhangsgevoel in het koor; de onderlinge spanningen die we soms merken zijn er daar niet.

Mantelzorgers, kinderen en kleinkinderen samen in een koor geeft steeds hartverwarmende momenten. Dit kleurt vaak de dag van de persoon met dementie en de familie maar ook van de ruimere context. Wij merken tevens dat het personen met een afasie helpt. Ze kunnen veel van de liederen meezingen. Dit zorgt ervoor dat hun naasten gelukkig zijn daar ze de stem kunnen horen van hun dierbaren.

Fiche 6.1. “Een knoop in mijn zakdoek”, leerlingen van het derde leerjaar maken kennis met het thema dementie

DOELGROEP: schoolkinderen (3e leerjaar basisschool)

DOELSTELLING:

- Kinderen op jonge leeftijd laten kennis maken met dementie zodat we taboes vòòr zijn, zodat zij een realistischer beeld krijgen van dementie.
- Kinderen die al ervaringen hebben met personen met dementie mogelijkheid geven om te praten over hun emoties.
- Via de kinderen thuis het gespreksonderwerp 'dementie' aan bod laten komen en ouders bewust maken van aanwezigheid van dementie in onze maatschappij. Zo kan ook de drempel naar hulpinstanties verkleinen.
- Leerkrachten /scholen stimuleren om kinderen reeds te doen stilstaan bij dementie en dit project blijvend mee ondersteunen.
- Grote doelstelling: meebouwen aan een dementievriendelijk klimaat in Hamont – Achel, in kader van “ vergeet dementie, onthou mens “.

PLAN VAN AANPAK:

Bezoek aan de derde leerjaren van Hamont aan Achel aan de hand van Kamishibaï-verhaal. (maand mei).

In 2016 en 2017.

Samenwerking met OCMW Hamont-Achel

Benodigdheden: (materialen / contacten)

Kamishibaï-verhaal en –theater, vraagjes, liedje, infobladje (met gadget vb. sleutelhanger).

Contacten met scholen.

Evaluatie:

Herneming van het project in 2017 omdat de leerkrachten interesse hiervoor hadden.

CONTACTGEGEVENS:

Indien men vragen heeft over dit project kan men contact opnemen met:

Contactpersoon: **Inge Dreesen Referentiepersoon dementie**

Organisatie: **WZC Sint-Jan Berchmans**

Adres: **Bosstraat 7 3930 Hamont**

Telefoon: **011/610580**

E-mail: inge@rusthuizenza.be

Contactpersoon: **Marleen Custers Referentiepersoon dementie**

Organisatie: **WZC Aan de Beverdijk, VULPIA**

Adres: **Beverbekerdijk 7 3930 Achel**

Telefoon: **011/80 00 34**

E-mail: marleen.custers@beverdijk.be

Fiche 6.2. 'Participatief design bij personen met dementie' door derdejaarsstudenten design en ontwerp, LUCA School of Arts

Doelgroep: een samenwerking tussen enerzijds studenten van Luca School of Arts (C-Mine Genk, KULeuven) en personen met dementie wonend op een verblijfsafdeling binnen het CWZC Campus H. Catharina te Zonhoven.

Doelstelling: Het project omvat meerdere doeleinden. 3^e jaar studenten vanuit de masteropleiding (grafisch ontwerp, productdesign, communicatie- en media design of animatiefilm) vanuit Luca hebben de mogelijkheid om het vak 'participatief design bij personen met dementie' te kiezen, welke volledig gedoceerd wordt binnen onze woonzorgsetting, meer specifiek op de verblijfsafdelingen voor personen met dementie. Binnen dit keuzevak van participatief design (ook wel co-design of co-creatie genoemd) krijgen de studenten de opdracht om te ontwerpen voor en samen met de persoon met dementie. Zij worden gedurende 8 opeenvolgende weken ondergedompeld in de wereld van dementie en leren het reilen en zeilen van een woonzorgsetting kennen. Met behulp van design-ingrepen (het maken van ontwerpen zoals posters, fysieke objecten, wandbekleding,...) trachten zij het leven in een woonzorgcentrum - meer specifiek op een verblijfsafdeling voor personen met dementie – aangenamer, comfortabeler en vooral meer huiselijk te maken. Niet enkel voor de studenten is dit project zinvol en interessant, ook voor de bewoners, familieleden en zorgverleners biedt het een totaal nieuwe dimensie. Studenten die vanuit een totaal andere achtergrond kijken naar de persoon met dementie en zijn/haar leefomgeving biedt nieuwe perspectieven, ideeën welke het wonen en leven op een verblijfsafdeling mogelijks kunnen verbeteren.

Plan van aanpak: de studenten zijn gedurende 8 opeenvolgende weken 2 dagen/week aanwezig op één van de twee verblijfsafdelingen voor personen met dementie in het woonzorgcentrum. Bij aanvang krijgen de studenten in en 3u durende interactieve vorming uitleg over wat dementie inhoudt, allerhande tips en handvaten in hoe omgaan met personen met dementie en de algemene werking en structuur aanwezig op een verblijfsafdeling. Vervolgens worden een aantal bewoners aan hun voorgesteld die zij als mogelijke volgbewoner kunnen kiezen en waarvoor zij een ontwerp zullen creëren, steeds in functie van de persoon met dementie. In overleg met de 2 diensthoofden van de verblijfsafdelingen kiezen de referentiepersoon dementie en de 2 docent onderzoekers van Luca de mogelijke volgbewoners uit. Heel bewust wordt gekozen voor enerzijds een mix van personen met dementie (gaande van personen in het beginstadium van dementie tot in een verder gevorderd dementiestadium), anderzijds die personen waarbij de zorgverleners een hulpvraag stellen (zoals een bewoner die weinig bereikt wordt met het huidige activiteitsaanbod of een bewoner die moeilijk hanteerbaar gedrag stelt).

Nadien worden de studenten verdeeld over de 2 verblijfsafdelingen, waaraan ze zullen verbonden blijven gedurende het ganse traject. De studenten worden uitgedaagd in het contact leggen met de persoon met dementie (zowel op verbaal, als non-verbaal vlak) en het achterhalen van diens noden en behoeften. Ook krijgen zij de mogelijkheid om contact op te nemen met familie om alzo nog meer zicht te krijgen op wie de persoon met dementie was en nog steeds is en diens levensgeschiedenis. Al deze elementen van informatie worden gebruikt om het ontwerpproces vorm te geven.

Het gehele project wordt gecoördineerd door de referentiepersoon dementie, in samenwerking met de 2 diensthoofden van de verblijfsafdelingen. De verpleegequipes worden eveneens in dit project betrokken. Ook zij zijn een aanspreekpunt voor de studenten en de docent onderzoekers.

Bij afronding (in de laatste week) wordt een tentoonstelling georganiseerd in het woonzorgcentrum waarin de studenten elk hun ontwerp presenteren. Alle bewoners van het woonzorgcentrum, de serviceflats en familieleden worden hiervoor uitgenodigd.

Benodigdheden: (materialen / contacten)

Alle materialen, nodig voor het maken van een ontwerp, worden volledig door de studenten zelf en met medewerking van de docent onderzoekers vanuit Luca, verzorgd en bekostigd. Het woonzorgcentrum staat enkel in voor het ter beschikking stellen van de infrastructuur en biedt de studenten de mogelijkheid in contact te komen met personen met dementie. Alle familieleden van de personen met dementie worden van tevoren duidelijk geïnformeerd over de opzet van dit project en mogen bezwaar indienen als zij niet wensen dat hun familielid met dementie in het project wordt betrokken.

Evaluatie:

Al 3 opeenvolgende jaren is dit project van participatief design in samenwerking met de studenten en docent onderzoekers van Luca een succes. Heel wat mooie, zinvolle en innovatieve ontwerpen zijn hieruit voortgekomen waarbinnen steeds de persoon met dementie centraal staat. Sommigen dragen zelfs zodanig bij aan het verbeteren van het woonklimaat voor personen met dementie met als gevolg dat ze geïmplementeerd worden in de werking van de verblijfsafdeling. Ook de zorgverleners op de werkvloer zijn enthousiast over dit project omdat zij de studenten als een nieuwe frisse wind ervaren en hun uitdaagt vanuit een ander perspectief te leren kijken naar de persoon met dementie en diens behoeften.

Tenslotte is het ook voor de studenten een unieke ervaring om te mogen werken met en voor deze kwetsbare doelgroep wat mee bijdraagt tot een positievere beeldvorming. Sommigen ervaren het zelfs als een verrijking op persoonlijk vlak wat ze meenemen in de toekomst.

Contactgegevens:

Indien men vragen heeft over dit project kan men contact opnemen met:

Contactpersoon: **Nele Maesen Referentiepersoon dementie**

Organisatie: **CWZC Campus h. Catharina**

Adres: **Engstegenseweg 3 3520 Zonhoven**

Telefoon: **011/66 88 70**

E-mail: nele.maesen@cwzc.be

Contactpersoon: **Niels Hendriks en Andrea Wilkinson**

Organisatie: **docent onderzoekers Luca school of arts**

E-mail: niels.hendriks@kuleuven.be; andrea.wilkinson@luca-arts.be